

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 40 Volume: 8 Issue: 40

Ekim 2015 October 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
ÖĞRENME ALANINA YÖNELİK AKADEMİK BAŞARILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**
**INVESTIGATION OF 6th GRADE STUDENTS' LEVEL OF ACHIEVEMENT ON THE PRODUCTION,
DISTRIBUTION, AND CONSUMPTION LEARNING SPACE IN SOCIAL STUDIES IN TERMS OF
VARIOUS VARIABLES**

İsmail Hakan AKGÜN*
İrfan ARIKAN**

Öz

Bu araştırmanın amacı altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının ne düzeyde olduğunu çeşitli değişkenler açısından tespit etmektir. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan akademik başarı testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin genel akademik ortalamalarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Değişkenler bakımından ise öğrencilerin anne eğitim düzeyi arttıkça akademik başarılarının da arttığı ve yerleşim yeri şehir olan öğrencilerin ortalamalarının yerleşim yeri köy olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu; ancak bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin akademik başarılarının ise erkek öğrencilerden yüksek olduğu, ayrıca baba eğitim düzeyi ve aile gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik ortalamalarının anlamlı düzeyde artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Üretim, Dağıtım ve Tüketim, Akademik Başarı.

Abstract

The purpose of this research is to determine what level of students' academic achievement is, in terms of different variables, in the learning areas of Production, Distribution and Consumption that is located in the sixth grade in social studies course. In the study, conducted by survey model, one of quantitative research methods, academic achievement test developed by the researcher is used as a data collection tool. According to the results, students' overall academic average in the learning areas of Production, Distribution and Consumption have been found to be moderate. it has been determined that as for the variables, the increasing education level of students' mother increases students' academic success and that academic average of students living in cities is higher than that of students living in villages; however, the difference is statistically not in a significant level. it has been determined that the academic performance of female students is statistically in a significant level higher than that of male students and that increasing parent education level and family income level also increase statistically in general students' academic average significantly.

Keywords: Social Studies, Production, Distribution, and Consumption, Academic Achievement.

GİRİŞ

Dünyadaki doğal kaynaklar sınırlı olmasına rağmen insanların tüketme istekleri nihayetsizdir. Özellikle dünya nüfusunun artması, bilim ve teknolojiye ilerlemeler nedeniyle doğal kaynaklarımız hızla tükenmektedir. Bütün insanlığı ilgilendiren bu problem doğal kaynakların etkili ve verimli kullanımı konusunda uluslararası bir konsensüse ne kadar ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Sonsuz denilecek kadar çok sayıda olan gereksinimleri tatmin edebilen kaynakların sınırlı olması ekonomi ilminin ortaya çıkmasının ana nedenidir (Dinler, 2012). Ekonomi insanların yaşayabilmek için üretmek, ürettiklerini bölüşme biçimlerinin ve bu faaliyetlerden doğan ilişkilerin bütünüdür (TDK, 2009). Ekonomi biliminin amacı; kıt kaynakların tümünden yararlanmak, kıt kaynakları, gereksinimleri en iyi karşılayacak biçimde kullanmak ve eldeki kaynaklarla üretilen mal ve hizmetlerin miktarını arttırmaktır (Dinler, 2012).

Ekonomik darboğaz yaşayan dünyamızda insanlara ekonomik davranmayı ve doğal kaynakları etkili kullanmayı öğretmek eğitim kurumlarının ana görevlerinden biridir. Her ne kadar üretim, dağıtım ve tüketim konusu ekonomi biliminin alanına girse de öğrencilere küçük yaşlardan itibaren ekonomik bilinç kazandıracak derslere ihtiyaç duyulmaktadır. Ortaokullarda bu görev en çok sosyal bilgiler dersine düşmektedir. Sosyal bilgiler dersi yalnızca tarih ve coğrafya içeren bir ders değil, aynı zamanda ekonomi, hukuk, sosyoloji gibi sosyal bilimlerden yararlanan multidisipliner bir disiplindir (NCSS, 2008). Sosyal bilgiler dersinin genel amaçlarından biri ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavratmaktır; genel amaçlarından bir diğeri ise, meslekleri tanıtarak, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğunu

* Yrd. Doç.Dr., Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı.

** Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni.

öğrencilere öğretmektir (MEB:2006). Orta kademedeki sosyal bilgiler dersinde öğrenciler ekonomiyle ilgili aşağıda belirtilen dört soru üzerine muhakeme yapmalıdırlar (NCSS, 2008):

- Ne üretilmelidir?
- Üretim nasıl organize edilmelidir?
- Ürünler ve hizmetler nasıl dağıtılmalıdır?
- Üretim faktörlerinin (yer, iş gücü, sermaye, işletme) etkili biçimde bölüştürme yolu nedir?

Sosyal bilgiler programını (4-7) teşkil eden dokuz öğrenme alanından biri ekonomiyle alakalı olan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanıdır. Bu öğretim alanı ekonomi biliminin kavram, ilke ve disiplininden yararlanmaktadır (NCSS, 2008 ve Turan, 2009). Bu öğrenme alanında 4 ve 5. sınıf öğrencileri istek ve ihtiyaçlarını öğrenir, bunlar arasındaki farkları ayırt eder. İsteklerinin sınırsız ancak kaynakların sınırlı olduğunun farkına vararak isteklerini mevcut kaynaklara göre oluşturması gerektiğini öğrenir ve böylece bilinçli tüketici olmanın temelini oluşturur. Ülke ekonomisinde kaynakların yeterli olmadığını kavrar ve mevcut kaynakların korunması gerektiğinin önemine inanır. Kendi ekonomik yaşantısını başkalarıyla karşılaştırır, farklılıklarını ve benzerliklerini ortaya koyar, yaşadığı yerin ekonomik koşullarını inceler ve geliştirmek için çaba harcar. Meslekleri tanır ve mesleklerin hayatımızı kolaylaştırmak için var olduklarını bilir (MEB, 2006).

Bu öğrenme alanıyla öğrenciler altıncı sınıfta günümüz Türk ekonomisinin yapısını ve özelliklerini kavrayarak ekonomiyi etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olur. Ülke kaynaklarının yetersizliğinin farkına vararak ülkemizdeki ekonomiyi geliştirmek için neler yapması gerektiği üzerine düşünür. Devletin doğal kaynakları ve vergileri nasıl kullandığını değerlendirir. Ayrıca bu öğrenme alanında öğrencinin mesleki tercihte bulunmasını sağlamak amacıyla meslek sahibi olmanın önemi ve meslek sahibi olmayı gerektiren niteliklerin üzerinde durulur (MEB, 2006).

Yedinci sınıfta ise üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında öğrenciler Türklerin tarihin seyri içinde ekonomik alanda yaptıkları ile dünyada meydana gelen teknolojik gelişme ve keşiflerin Türklerin ekonomisini nasıl etkilediği hakkında bilgi sahibi olur. Günümüz ekonomisinin şekillenmesi ve gelişmesi sürecinde geçmişte meydana gelen olayların etkileri vurgulanır ve bunların yanında öğrencilerin hangi mesleği tercih edeceği konusunda karar verme yetilerinin artırılması amaçlanır (MEB, 2006).

Yöntem

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durum var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2007).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Sosyal Bilgiler Eğitimi 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Adıyaman merkez ve Kahta ilçelerinde eğitim veren toplam 5 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1: Demografik Bilgiler

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	63	47.7
	Erkek	69	52.3
Anne Eğitim düzeyi	Okur-yazar değil	8	6.1
	İlkokul	71	53.8
	Ortaokul	43	32.6
	Lise	10	7.6
	Üniversite	-	-
Baba eğitim düzeyi	Okur-yazar değil	9	6.8
	İlkokul	34	25.8
	Ortaokul	52	39.4
	Lise	23	17.4
	Üniversite	14	10.6
Yerleşim Yeri	Köy	44	33.3
	Şehir	88	66.7
Ailenin Gelir Düzeyi	0-750	74	56.1
	751-1500	40	30.3
	1501-2500	14	10.6
	2500 ve üstü	4	3

Araştırmaya Adıyaman merkez ve Kahta ilçelerinden eğitim veren ilköğretim okullarından 2 köy 3 şehir okulu olmak üzere toplam 5 okuldan 132 öğrenci katılmıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %47.7’si kız, %52,3’ü erkektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyine bakıldığında %6,1’okur-yazar olmadığı, %53.8’inin ilkökul, % 32.6’sının ortaokul, %7,6’sının lise mezunu olduğu görülmüştür. Aynı şekilde baba eğitim düzeyine bakıldığında %6.8’inin okur-yazar olmadığı, % 25.8’inin ilkökul, % 39,4’ünün ortaokul, % 17,4’ünün lise, %10,6’sının üniversite mezunu olduğu

görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %33'ü köy, %66.7'si şehirde öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine bakıldığında %56.1'inin 0-750 TL, % 30.3'ünün 751-1500 TL, % 10,6'sının 1501-2500 TL, % 3'ünün 2500 TL ve üstü olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada sosyal bilgiler 6. sınıf "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanına ait kazanımların gerçekleşme düzeyi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaca yönelik olarak çoktan seçmeli (bir doğru üç çeldirici) başarı testi uygulanmıştır. Başarı testi hazırlanırken öncelikle 6. Sınıf sosyal bilgiler programından üniteyi kapsayan altı kazanım tespit edilmiştir. Pilot uygulamada kullanılmak üzere her kazanıma yönelik altı soru hazırlanmıştır. Çoktan seçmeli sorular hazırlanırken ders kitaplarından, yardımcı kaynak kitaplarından, soru bankalarından ve yazılı sınav sorularından yararlanılmıştır. 3 uzman ve 2 alan öğretmenin görüşleri de alınarak ve 1 Türkçe öğretmenine dil bilgisi, yazım ve imla kuralları kontrol ettirilerek 36 maddeden oluşan bir başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan başarı testi, pilot uygulama olarak Adıyaman merkez ve merkez köylerden oluşan 6 okulda konuyu işlemiş sınıflarda eğitim gören 189 (n= 189) öğrenciye uygulanmıştır. Başarı testinin güvenlik analizi ITEMAN (Item and Test Analysis Program) programı ile yapılmış, testin güvenilirlik kat sayısı 0.86 bulunmuştur. Bu sonuca göre başarı testinin oldukça güvenilir olduğu söylenilebilir.

Pilot uygulama sonucunda araştırmada kullanılacak nihai teste son halini vermek amacıyla başarı testinin madde güçlük indeksi ile madde ayırtıcılık indeksi tespit edilmiş ve madde ayırt etme gücü .33'ün üzerinde olan maddelerden her bir kazanım için 4 soru olmak üzere toplam 24 soruluk nihai test oluşturulmuştur. Nihai testte kullanılan soruların madde analiz sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Başarı Testi Madde Analizi Sonuçları

Soru No	Maddenin Güçlük Derecesi (Prop. Correct)	Maddenin Ayırt Etme Gücü (Disc. Index)	Soru	Maddenin Güçlük Derecesi (Prop. Correct)	Maddenin Ayırt Etme Gücü (Disc. Index)
1	.74	.48	13	.44	.62
2	.69	.52	14	.48	.48
3	.50	.48	15	.53	.45
4	.49	.47	16	.69	.33
5	.44	.45	17	.50	.66
6	.37	.53	18	.46	.51
7	.47	.45	19	.51	.64
8	.50	.38	20	.39	.39
9	.63	.63	21	.35	.45
10	.56	.54	22	.39	.44
11	.62	.58	23	.47	.61
12	.77	.46	24	.31	.33

Bilgi ve becerilerin ölçüldüğü yetenek ve başarı testlerinde kullanılan maddelerin doğru cevaplanma oranlarını gösteren madde güçlüğü indeksinde madde güçlüklerin 0.50 civarında olması beklenir (Büyüköztürk v.d. 2013). Yukarıdaki tablo 1'de belirtildiği üzere testin ortalama güçlüğü 0.51 olarak hesaplanmıştır. Madde ayırtıcılık gücü indeksi ise o maddenin, madde ile ölçülmek istenen özelliğe sahip olanlar ile olmayanları ayırıp ayıramadığının bir ölçüsüdür. Madde ayırt edicilik değerlerinin yorumlamasında aşağıdaki ölçütler kullanılabilir (Crocker ve Algina, 1986, Tekin, 1996; Akt. Büyüköztürk vd, 2013: 123).

Tablo 2. Madde Ayırt Edicilik İndeksi

Maddenin Ayırt Etme İndeksi	Maddenin Değerlendirilmesi
≥ 0.40	Madde çok iyi
0.30 ile 0.39	Arasında bir değer alan madde iyidir. Düzeltme yapılmayabilir ama küçük geliştirmeler yapılabilir.
0.20 ile 0.29	Arasında bir değer ise maddenin düzeltilerek geliştirilmesi önerilir.
< 0.20	İse madde ölçekten çıkarılmalıdır.

Tablo 1'deki başarı testi madde analizi sonuçları incelendiğinde madde ayırt etme indeksinin 0.33 ile 0.66 arasında değiştiği görülmektedir. Madde ayırt etme indeksinin ortalaması ise 0.49,5 dir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda nihai testin madde ayırtıcılık gücünün yüksek olduğu söylenilebilir.

Verilerin analizi

Verilerin analizinde SPSS 16 paket program kullanılmıştır. Ölçek yoluyla toplanan veriler SPSS programı ile çözümlenerek çizelgeleştirilmiştir. Analiz aşamasında frekans, ortalama, bağımsız grupta t-testi, ANOVA testi ve anlamlı fark grubunu bulmak için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma sonuçlarına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanları ile İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarını tespit etmek amacıyla ortalama ve standart sapma hesaplanmış, sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir

Tablo 3: Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Ortalaması

	N	Min.	Max.	\bar{X}	ss
Kazanım düzeyleri	132	2	23	13,3	4,66

Tablo 3'te altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik başarı testinden öğrencilerin alabileceği en düşük puanlar ile en yüksek puanlar gösterilmiştir. Ayrıca tablo 2'de araştırmaya katılan 6. sınıf öğrencilerinin üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanı ile ilgili akademik başarı testinden almış oldukları not ortalamasının $\bar{X}=13,32$ olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre araştırmaya katılan 132 öğrencinin 6. sınıf sonunda kazanmış oldukları düşünülen üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanındaki akademik başarılarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Cinsiyet Açısından Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının cinsiyet faktörünün etkisini ölçmek üzere bağımsız gruplarda t-testi analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	p.
Kız	63	14,30	4,58	2,33	.021
Erkek	69	12,43	4,58		

Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere, hem erkeklerin ($\bar{X}=12,43$) hem de kızların ($\bar{X}=14,30$) başarıları orta düzeydedir. Bağımsız T-testi sonuçlarına göre, ($t=2.33$, $p<.05$) kızların akademik başarılarının erkeklerinkine göre daha yüksek olduğu ve cinsiyetler arasında istatistik olarak anlamlı fark olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Anne Eğitim Düzeyi Açısından Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarında anne eğitim düzeyi faktörünün etkisini ölçmek üzere ANOVA analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Anne Eğitim Düzeyi	\bar{X}	ss	F	Sig (p.)
Okur-yazar değil	14,5	5,37		
İlkokul	12,59	4,18		
Ortaokul	13,60	5,09	2,324	,078
Lise	16,40	4,50		
Toplam	13,32	4,66		
	32			

Tablo 5'ten de anlaşılacağı üzere, altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarıları anne eğitim düzeyine göre istatistik olarak anlamlı fark göstermemektedir. Ancak annesi lise mezunu olan öğrencilerin aritmetik ortalamasının ($\bar{X}=16,40$) diğer

tüm seçeneklerden daha yüksek olduğu, aynı şekilde annesi ortaokul mezunu ($\bar{X} = 13,60$) olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Baba Eğitim Düzeyi Açısından Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarında baba eğitim düzeyi faktörünün etkisini ölçmek üzere ANOVA ve Tukey testleri yapılmış ve sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Baba Eğitim Düzeyi	\bar{X}	ss	F	Sig (p.)	Anlamlı Fark
Okur-yazar değil	10,44	4,18			
İlkokul	12,26	5,04			5-1, 5-2, 4-1
Ortaokul	12,78	4,15	4,490	,002	
Lise	15,43	3,98			
Üniversite	16,28	4,68			
Toplam	13,32	4,66			
	32				

Tablo 6'dan anlaşılacağı üzere, altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik ortalamasının artış gösterdiği (üniversite $\bar{X} = 16,28$, lise $\bar{X} = 15,43$, ortaokul $\bar{X} = 12,78$, ilkokul $\bar{X} = 12,26$, okur-yazar değil $\bar{X} = 10,44$) görülmüştür. Baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrenciler ile babası okur-yazar olmayan öğrenciler ve babası ilkokul mezunu olan öğrenciler arasında baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Aynı şekilde babasının eğitim düzeyi lise olan öğrenciler ile babası okur-yazar olmayan öğrenciler arasında babası lise mezunu olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Yerleşim Yeri Göre Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarında yerleşim yeri faktörünün etkisini ölçmek üzere bağımsız gruplarda t-testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7'de gösterilmiştir

Tablo 7: Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Yerleşim Yeri Göre T-Testi Sonuçları

Yerleşim Yeri	N	\bar{X}	ss	t	p.
Köy	44	12,47	4,40	-1,485	.140
Şehir	88	13,75	4,75		

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında akademik başarıları yerleşim yerine göre incelendiğinde şehirde yaşayan öğrencilerin akademik ortalamasının ($\bar{X} = 13,75$) köyde yaşayan öğrencilerin akademik ortalamasından ($\bar{X} = 12,47$) yüksek olduğu görülmüştür. Ancak köyde yaşayan öğrencilerin akademik başarıları ile şehirde yaşayan öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistik olarak anlamlı fark bulunmadığı ($p = ,140 > .05$) tespit edilmiştir.

Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Ailenin Geliri Açısından Karşılaştırılmasıyla İlgili Bulgular

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarında ailenin gelir düzeyi faktörünün etkisini ölçmek üzere ANOVA analizi, anlamlı fark bulunan grubu tespit etmek amacıyla da Scheffe testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8- Öğrencilerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanına Yönelik Başarı Testi Puanlarının Aile Gelirine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ailenin Gelir Düzeyi	\bar{X}	ss	F	Sig (p.)	Anlamlı Fark
0-750	11,98	4,61	6.165	,001	3-1, 2-1
4					
751-1500	14,52	4,16			
0					
1501-2500	16,78	4,20			
4					
2500 ve üstü	14	2,94			
Toplam	13,32	4.66			
	32				

Tablo 8 incelendiğinde altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında ailelerinin gelir düzeyine göre öğrencilerin akademik ortalamasının genel olarak artış gösterdiği (2500 ve üstü $\bar{X} = 14$, 1501-2500 $\bar{X} = 16,78$, 751-1500 $\bar{X} = 14,52$, 0-750 $\bar{X} = 11,98$) görülmektedir. Ailesinin gelir düzeyi 1501-2500 olan öğrencilerin ailesinin gelir düzeyi 0-750 TL olan öğrenciler arasında, ailesinin gelir düzeyi 1501-2500 olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür. Aynı şekilde ailesinin gelir düzeyi 751-1500 TL olan öğrenciler ile 0-750 TL olan öğrenciler arasında aile gelir düzeyi 751-1500 TL olan öğrenciler lehine istatistik olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada sonucunda; sosyal bilgiler dersi altıncı sınıf üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında yer alan altı kazanımın tamamında öğrencilerin genel akademik ortalamalarının ortanın biraz üstünde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç günümüz dünyasında genelde devletlerin özelde ise insanların yaşamının hemen her alanında etkili olan hatta geleceklerini de önemli ölçüde etkileyecek olan üretim, dağıtım ve tüketim konularında altıncı sınıf öğrencilerinin bilgilerinin vasat düzeyde olduğunu ve iyi sayılabilecek bir düzeyde olmadığını göstermektedir. Aynı şekilde Akgün (2015) sosyal bilgiler yedinci sınıf bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmiş olup bu bulguyla araştırma bulgusu tamamen örtüşmektedir.

Üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının cinsiyete göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan analizde kız öğrencilerin akademik başarılarının erkek öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Çelikkaya (2010) sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanının aktif öğrenme yöntemleriyle işlenmesinin akademik başarıya etkisine yönelik yapmış olduğu çalışmada kız öğrencilerin akademik başarılarının erkek öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı düzeyde olmasa da yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler derslerinde kız öğrencilerin akademik başarılarının özellikle üretim dağıtım ve tüketim konularında erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının anne eğitim düzeyine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda; öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi ile akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın oluşmadığı tespit edilmiştir. Ancak annesi lise mezunu olan öğrencilerin akademik başarılarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasa da diğer tüm seçeneklerden ve annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin akademik başarılarının annesi ilkököl mezunu olanlardan yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Akgün (2015) yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarının anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak değişmediğini; ancak anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının da anlamlı düzeyde olmasa da artış gösterdiğini tespit etmiş olup bu sonuç çalışma sonucunu desteklemektedir. Arıkan (2012) ise yedinci sınıf öğrencilerinin anne eğitim düzeyi arttıkça kültürel mirasa yönelik akademik başarılarının da arttığını belirlemiştir. Ayrıca altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik olarak öğrencilerin baba eğitim düzeyi arttıkça akademik başarılarının da artış gösterdiğini tespit edilmiştir. Bu bağlamda babası üniversite mezunu olan öğrencilerin akademik başarıları babası okur-yazar olmayan ve ilkököl mezunu olan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir. Babası lise mezunu olan öğrencilerin de akademik başarılarının babası okur-yazar olmayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde Akgün (2015) yedinci sınıf sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında öğrencilerin baba eğitim düzeyi arttıkça akademik başarılarının da arttığını, babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin babası ilkököl mezunu olan öğrencilere göre akademik olarak daha başarılı olduklarını tespit etmiştir. Arıkan'da (2012) kültürel mirasa yönelik olarak babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin akademik başarılarının babası okur-yazar olan ve okur-yazar olmayan öğrencilere göre, babası

lise mezunu olan öğrencilerin ise babası ortaokul mezunu ve okur-yazar olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bağlamda çalışma sonucuyla Arıkan'ın (2012) bulguları örtüşmektedir. Bu sonuç Keith vd.'nin (1998) anne-babaların çocuklarının eğitim süreçlerinde çocuklarına destek olmaları durumunda öğrencilerin akademik başarılarının yükselmesinde önemli bir etkiye sahip olacağı ifadesiyle açıklanabilir.

Altıncı sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının yerleşim yerine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan analizde; şehirde yaşayan öğrencilerin akademik başarılarının köyde yaşayan öğrencilerin akademik ortalamalarına göre yüksek olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin yerleşim yerlerinin bu öğrenme alanında akademik başarıya etki etmediği görülmüştür. Oruç ve Akgün (2010) yedinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde geçen grafik okuma becerisini kazanma düzeylerinin köy ve kent okullarına göre istatistiksel olarak değişmediğini tespit etmiş olup bu sonuç araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Çalışma sonucunda tespit edilen yerleşim yeri şehir olan öğrencilerin akademik başarılarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmasa da yüksek olması Akgün'ün (2015) şehir okullarının fiziki alt yapısının ve ulaşım olanaklarının köylerden iyi olması ayrıca köyde yaşayan öğrencilerin ailelerinin iş yaşamına şehirde yaşayan öğrencilere göre daha fazla dahil oldukları ve bununda akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyebileceği ifadesiyle açıklanabilir.

Öğrencilerin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanına yönelik akademik başarılarının aile gelir düzeyine göre değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla yapılan analizde ise genel olarak öğrencilerin aile gelirleri arttıkça akademik başarılarının da arttığı görülmüştür. Bu bağlamda aile geliri 751-2500 TL olan öğrencilerin akademik başarılarının aile geliri 0-750 TL olan öğrencilerin akademik başarılarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Akgün (2015) yedinci sınıf sosyal bilgiler dersi bilim, teknoloji ve toplum öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarılarını belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada aile geliri 1501-2500 TL arasında olan öğrencilerin akademik başarılarının daha düşük gelire sahip olan öğrencilerden yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç ile çalışma sonuçları örtüşmektedir. Günümüzde devletin öğrencilere sunduğu eğitim olanaklarına ek olarak öğrenmeye olumlu etki ederek öğrencilerin akademik başarılarını arttıracak unsurları öğretim sürecine dahil etmek oldukça maliyetlidir. Doğal olarak gelir düzeyi yüksek olan ailelerin bu maliyetleri yüklenmesi düşük gelirli ailelere göre daha kolaydır. Ayrıca gelir düzeyi düşük olan bazı ailelerin çocukları okul dönemlerinde iş yaşamına aktif olarak katılabilmektedirler. Okul ve iş yaşamına aynı anda dahil olan öğrencilerin akademik başarılarının düşebileceği unutulmamalıdır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak şu önerilerde bulunulmuştur:

Araştırma sonucuna göre ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının da arttığı görülmüştür bu bağlamda özellikle eğitim düzeyi düşük ebeveynlere çocuklarının eğitim süreçlerinde onlara nasıl katkı sağlayabilecekleri konusunda seminer, kurs vb. uygulamalarla bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Köy okullarının eğitim ve sosyal anlamda fiziki alt yapıları güçlendirilmelidir, zira çalışma sonucunda şehirde okuyan öğrencilerin akademik başarılarının köyde okuyan öğrencilere göre nispeten yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aile gelir düzeyi, sınıftaki öğrencilerin genel gelir ortalamasından düşük olan öğrencilere gerek yerel imkânlarla gerekse kamusal anlamda yardımcı eğitim materyallerinin temini ya da maddi olarak destek verilmelidir. Nitekim çalışma sonucunda gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin akademik başarılarının da düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca akademik başarıya olumlu etki eden öğretim yöntemleri ve materyallerin tespitine yönelik yapılan akademik çalışmaların öğretmenler tarafından takip edilmesi sağlanmalı ve öğrenmeye olumlu etki eden öğretim unsurlarının öğretmenler tarafından işe koşulması teşvik edilmelidir. Son olarak öğrencilerin akademik başarısını arttırmaya yönelik bilimsel çalışmaların artırılması lisansüstü düzeyde teşvik edilmelidir, zira araştırma sürecinde bu konuda yapılan ve eğitimcilere rehber olabilecek akademik çalışmaların ülkemizde oldukça sınırlı olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- AKGÜN, İ. Hakan (2015). "Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanına Yönelik Akademik Başarılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* S. 4/2 2, s. 770-782.
- ARIKAN, İrfan (2012). *İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Miras ile İlgili Başarı Düzeyleri ve Tutumlarının Bazı Değişkenlerce İncelenmesi: Adıyaman Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇELİKCAN, Şengül (2010), *Sosyal Bilgiler Dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanının Aktif Öğrenme Yöntemleri ile İşlenmesinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DİNLER, Zeynal (2012). *Mikro Ekonomi*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- KARASAR, Niyazi (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KEITH, T. Z., KEITH, P. B., KIMBERLY, J. Q., SPERDUTO, J., SANTILLO, S. and KILLINGS, S. (1998). Longitudinal Effects of Parent Involvement on High School Grades: Similarities and Differences Across Gender and Ethnic Groups. *Journal of School Psychology*, 36, 335-362.

- MEB (2006). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- NCSS (2008). *Curriculum Standards for Social Studies*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- ORUÇ, Şahin ve AKGÜN, İ. Hakan (2010). "İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Öğrencilerinin Grafik Okuma Becerisini Kazanma Düzeyleri", *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 51-58.
- TDK (2009). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TURAN, İlhan (2009). Sosyal Bilim Disiplinleri 1. Ekonomi, Ed. BİLGİLİ, A. Sinan. *Sosyal Bilgilerin Temelleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları. s.55-64